

Pälkäneen joukkoliikenneselvitys

Loppuraportti 21.12.2023

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Tiivistelmä

Pälkäneen kunta teetti joukkoliikenneselvityksen syksyn 2023 aikana. Selvityksessä kartoitettiin joukkoliikenteen kysyntäpotentiaali ja nykyinen tarjonta sekä tarjonnassa olevat puutteet. Tietoja kerättiin avoimista tietolähteistä, täsmäkyselynä yrityksistä sekä kuntalaisille suunnattuna sähköisenä kyselynä. Kuntalaisilta saatiin runsaat 450 vastausta.

Tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat kyselyn perusteella Pälkäneen ja Tampereen välisten yhteyksien lisääminen erityisesti ilta-aikaan, Luopioisten kirkonkylän ja Onkkaalan välisen vuorotarjonnan lisääminen sekä palveluliikenteen laajentaminen uusille alueille kunnassa.

Työssä esiin nousseiden kehittämistarpeiden pohjalta on laadittu alustavia ehdotuksia tavoista, joilla asioita voitaisiin parantaa toivottuun suuntaan.

Selvitys toimii tärkeänä lähtöaineistona tulevalle ELY-keskuksen ja kunnan toteuttamalle kilpailuttamiselle, johon sisältyvät Kyynärö – Luopioinen – Aitoo – Onkkaala – Kangasala –Tampere –reitin vuorot. Nykyinen reitin ostoliikenteitä koskeva sopimus päättyy alkukesään 2025.

Selvityksen on laatinut Ramboll Finland Oy, jossa työhön ovat osallistuneet Pekka Vähätörmä ja Vili Ampuja.

Työtä ovat ohjanneet Pälkäneen kunnasta Sirkku Mäkelä ja Pirkanmaan ELY-keskuksesta Jukka-Pekka Vallius

Nykytilanne

Asutus

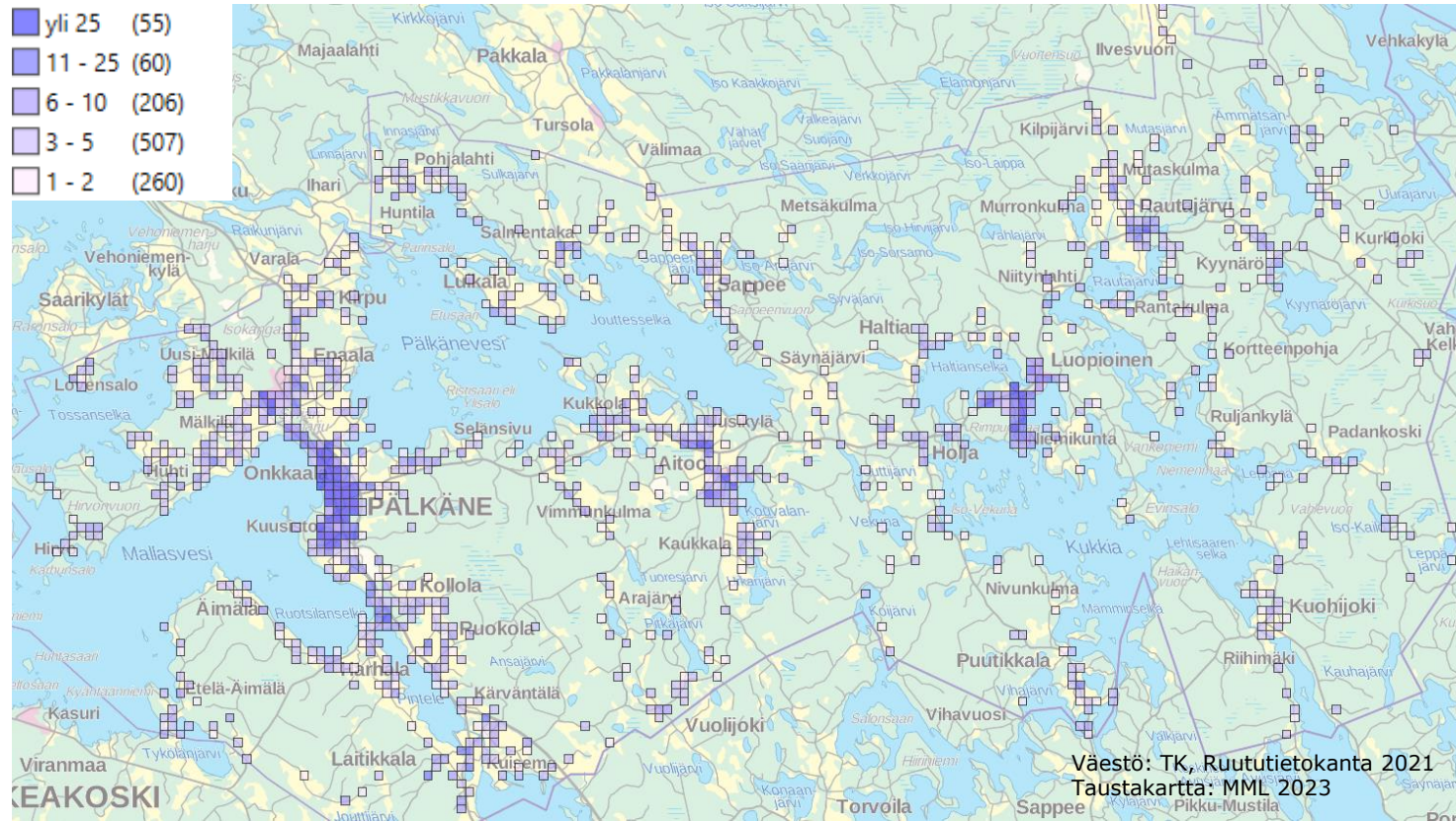
Vapaa-ajan asunnot

Työpaikat

Joukkoliikenteen tarjonta

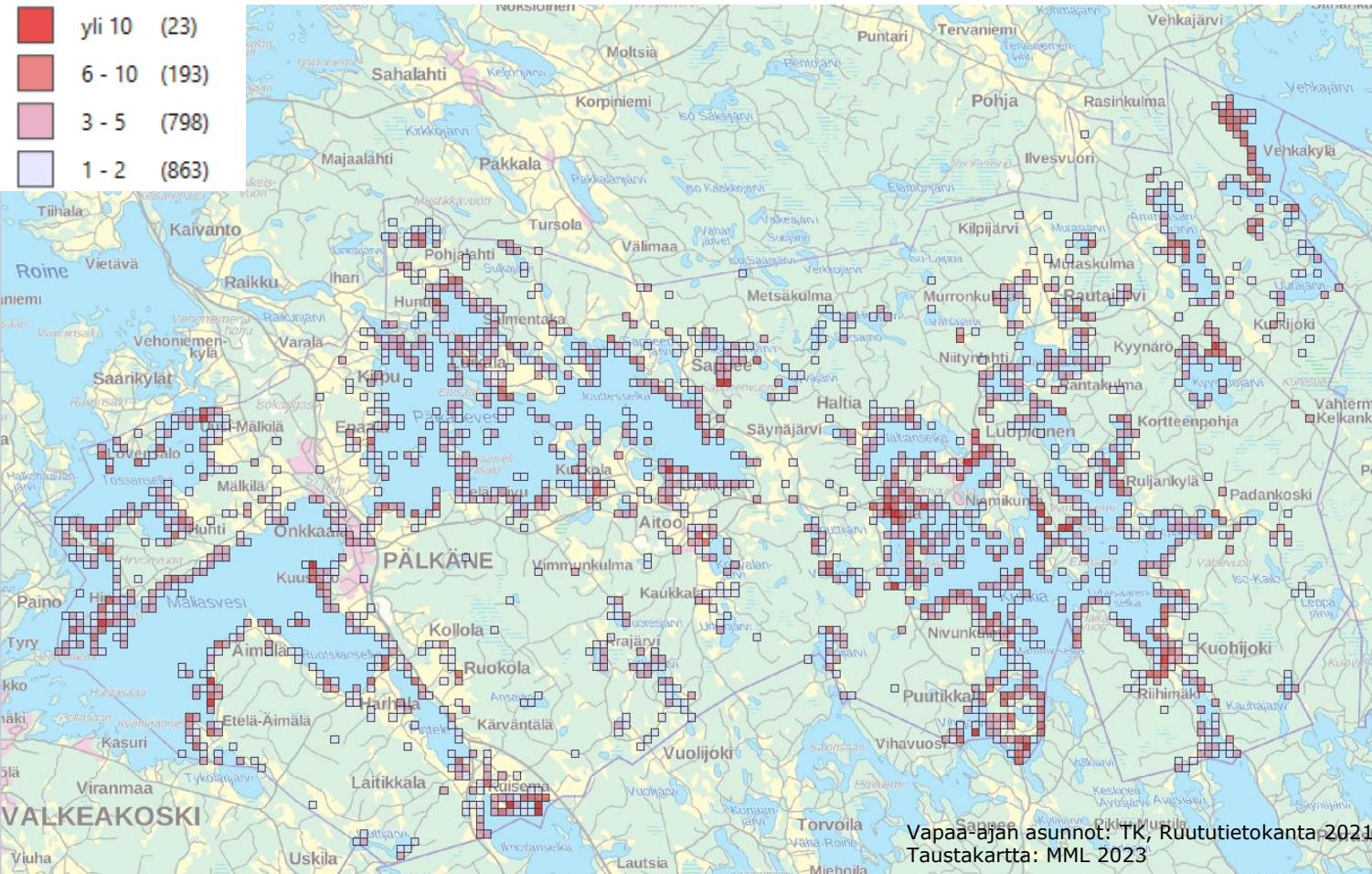
Pendelöinti

Nykytilanne – asutus 250 x 250m ruuduissa

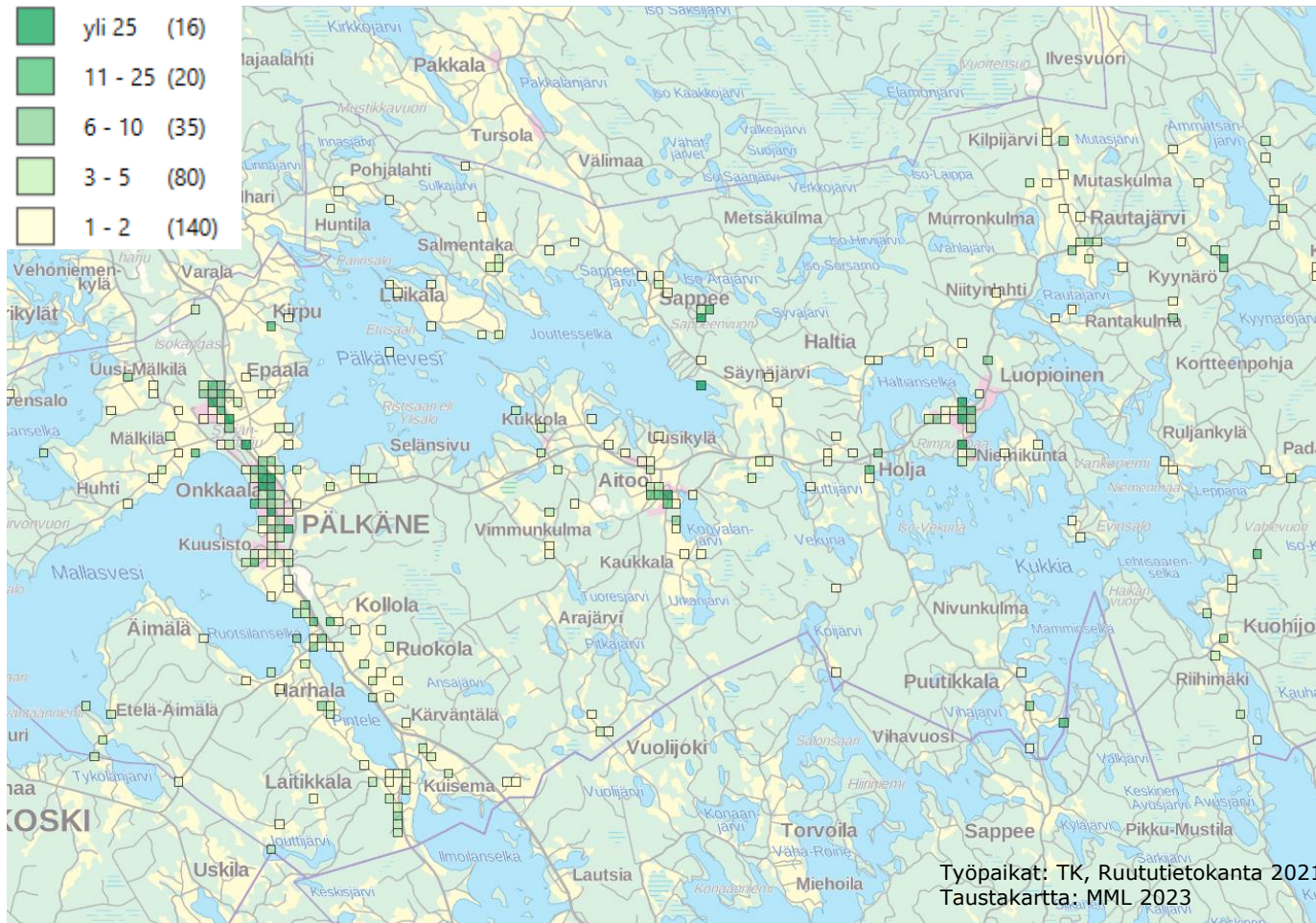
- Asutus keskittyy kunnan taajamiin. Kunnan noin 6400 asukkaasta asuu
  - Onkkaalassa 2600
  - Luopioisten kirkonkylällä 600
  - Aitoossa 400
  - Rautajärvellä 150
- Harvempaa asutusta on laajasti ympäri kunnan aluetta. Suuri osa haja-asutusalueen asutuksesta sijoittuu vesistöjen rannalle
- Kunnan peruskoulut sijoittuvat tiheimmin asutuille alueille
  - Onkkaala
    - Kostianvirran yhtenäiskoulu 1-6 ja 7-9 luokat
  - Luopioisten kirkonkylä
    - Luopioisten kirkonkylän koulu 1-6 luokat
  - Aitoo
    - Aitoon koulu 1-6 ja Anna Tapion koulu 7-9 luokat

Nykytilanne – vapaa-ajan asunnot 250 x 250m ruuduissa

- Vakituisen asutuksen lisäksi Pälkäneellä on runsaasti vapaa-ajan asuntoja
- Vapaa-ajan asutus on levinnyt laajasti kunnan runsaiden vesistöjen rannoille
- Erityisen paljon vapaa-ajan asuntoja on kaukana kuntakeskuksesta sijaitsevan Kukkian rannoilla

Nykytilanne – työpaikat 250 x 250m ruuduissa

- Yli 25 työpaikan keskittymiä löytyy Onkkaalan lisäksi Kankaanmaan teollisuusalueelta, Aitoon ja Luopioisten taajamista sekä Sappeesta ja Kyynärestä
- Ruutuaineiston mukaan työpaikkoja on kaikkiaan 1660. Hieman yli puolet työpaikoista liittyy palveluiden tuottamiseen

Nykytilanne – joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet

- Tuorein Pirkanmaan kuntia koskeva joukkoliikenteen palvelutasomäärittely on ELY-keskuksen vuonna 2019 teettämä selvitys
- Palvelutasomäärittely koskee kuntien välisiä yhteyksiä Pirkanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella
- Nysse on määrittänyt palvelutason omalle toimivalta-alueelleen
- Palvelutasomäärittely ohjaa ELY-keskuksen tekemiä joukkoliikennehankintoja, joita tehdään yhdessä kuntien kanssa määrärahojen sallimissa puitteissa
- Pälkäneen osalta tavoitteena on VT12 suunnissa tason V mukainen palvelu ja Luopioisten sekä Valkeakosken suuntiin tason VI mukainen palvelu
- Hämeenlinnan suuntaan ei ole määritelty palvelutasotavoitetta

Pirkanmaan joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyssä käytetyt kriteerit

Liikennöintiäika/ vuorotiheys	III	IV	V	VI	VII
Ma-to	7.00–21.30	7.00–21.30	7.00–18.00 /(20.00)	(7.00–)8.00– 17.00	8.00–16.00
Pe	7.00–21.30	7.00–21.30	7.00– 18.00/(20.00)	(7.00–)8.00– 17.00	8.00–16.00
La	9.00–21.30	9.00–18.00	10.00–15.00	Tarpeen mukaan	-
Su	11.00– 18.30	12.00–17.00	Tarpeen mukaan	Tarpeen mukaan	-
Ruuhka (n. klo 7–9 ja 15–17)	≤ 30 min	30–45 min	yht. yli 5 vuoroa/suunta	3–5 vuoroa/ suunta/vrk (koulu-, opiskelu-, työmatka- ja/tai asiointiyhteys)	1–2 vuoroa/ suunta/vrk (koulu-, opiskelu-, työmatka- ja/tai asiointiyhteys)
Arkipäivä klo 9-15	≤ 60 min	≤ 60 min	2-3 vuoroa/suunta		
Arjen varhaisilta klo 18–20	≤ 60 min	2–3 vuoroa/ suunta/vrk	0–2 vuoroa/ suunta/vrk	-	-
Lauantaisin	≤ 120 min	3–5 vuoroa/ suunta/vrk	1–4 vuoroa/ suunta/vrk	0–2 vuoroa/ suunta/vrk	-
Sunnuntaisin	≤ 120 min	2–3 vuoroa/ suunta/vrk	0–2 vuoroa/ suunta/vrk	0–2 vuoroa/ suunta/vrk	-

Taulukon lähde: Pirkanmaan ELY-keskuksen joukkoliikenteen palvelutason määrittely 2020-2023, ELY-keskuksen raportteja 13/2020

Nykytilanne – joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet

- Palvelutason määrittämisen aikaan Tampereen ja Pälkäneen välinen joukkoliikennetarjonta täytti asetetu tavoitteet
- Lisätoiveena tarjontaan oli noin kello 20 Tampereelta lähtevä yhteys
- Nykytilanteessa tarjonnassa on pieniä puutteita myös aamussa:
  - Ensimmäinen yhteys arkisin Tampereelta Pälkäneelle saapuu vasta kello 8 ja vuoro ajetaan vain koulupäivinä
  - Tampereelle pääsee kello 7, mutta vain koulupäivinä
  - Viimeinen yhteys arki-iltoina Tampereelta Pälkäneelle lähtee jo kello 18:15
  - Pälkäneeltä Tampereen suuntaan viimeinen arki-illan lähtö on kello 16:25. Myöhemmin (n. 19:45) menee vuoro, joka ei pysähdy Pälkäneen keskustaajaman kohdalla

Kartan lähde: Pirkanmaan ELY-keskuksen joukkoliikenteen palvelutason määrittely 2020-2023, ELY-keskuksen raportteja 13/2020

Nykytilanne – joukkoliikenteen tarjonta

	LL koulup	Onnibus M-L	LL M-P	Paunu S	Paunu M-L	Onnibus S	LL koulup	Onnibus M-S	LL M-P+	Pekola P	LL koulup	LL M	Onnibus M-S	LL M-P	Paunu P	Paunu SS	LL koulup	Onnibus M-L	Onnibus S	Pekola SS	Pekola P	Onnibus S
Tampere	7:05	9:00	9:05	10:30	11:00	11:00	11:50	13:00	13:40	14:00	14:50		16:00	16:10	16:30	16:50	17:30	18:15	19:00	19:15	19:30	20:15
Kangasala	7:30		9:30	10:50	11:20		12:15	13:20	14:10	14:25	15:25			16:40	16:50	17:10	17:55	18:35		19:35	19:50	20:35
Saarikylät th	x		x				x		x		x			x			x					
Epaala		9:30		11:00	11:30	11:30		13:31		14:36			16:30		17:00	17:20		18:46	19:30	19:46	20:01	20:46
Pälkäne	8:00		9:50	11:10	11:40		12:40	13:35	14:40	14:40	15:50			17:05	17:10	17:30	18:20	18:50		19:50	20:05	20:50
Aitoo			10:10					15:00		16:10	16:30		17:25									
Luopioinen			10:25					15:10		16:20	16:40		17:35									
Rautajärvi			10:35					15:20		16:35	16:50		17:45									
Kyynärö			10:40					15:30		16:40	16:55		17:50									
Kuisema		9:40		11:15	11:45	11:40		13:41		14:45			16:40		17:15	17:35		18:55	19:40	19:55	20:10	20:55
Lahti		10:50		12:30	13:00	12:50		15:05		16:00			17:55		18:30	18:50		20:15	20:50	21:10	21:25	22:15

Selite

LL=Luopioisten Linja Oy

koulup=vuoro ajetaan vain koulupäivinä

M-L/M-P=vuoro ajetaan maanantaista lauantaihin/perjantaihin ympäri vuoden

M-P+=vuoro ajetaan maanantaista perjantaihin kouluvuoden aikana

S=vuoro ajetaan sunnuntaisin ympäri vuoden

SS=vuoro ajetaan sunnuntaisin ja peräkkäisinä pyhinä viimeisenä. Ei yksittäisinä arkipyhinä

x=reitti kulkee paikan kautta, ei tarkkaa kellonaikaa

|=reitti ei kulje paikan kautta

Punaisella merkitty vain yksittäisinä viikonpäivinä ajettavat vuorot

- Joukkoliikenteen tarjonta viikolla 43/2023
- Tarjonta muodostuu pitkälti markkinaehtoisesta liikenteestä
- Vt 12 kulkevaa reittiä ajavat OnniBus ja Paunu sekä arkipäivinä, että myös viikonloppuisin. Lisäksi Pekolan liikenne ajaa kaksi vuoroparia perjantaisin ja yhden sunnuntaisin
- Vanhan Pälkäneentien / Onkkaalantien kautta ajaa arkipäivinä Luopioisten Linja
- Osa Luopioisten Linjan vuoroista jatkaa Pälkäneen keskustasta Aitooseen, Luopioisiin ja Rautajärvelle saakka

Nykytilanne – joukkoliikenteen tarjonta

	LL	LL	LL	LL	LL	Onnibus	Onnibus	Pekola	LL	Onnibus	LL	Paunu	Onnibus	LL	Onnibus	Pekola	Pekola	Onnibus	Onnibus	Paunu	Onnibus
	koulup	M-P	koulup	M-P+	M	M-L	S	P	M-P	M-L	koulup	M-S	S	koulup	M-L	SS	P	S	M-S	P,SS	S
Lahti						9:30	10:30	11:00		12:05		13:30	15:05		15:05	16:15	16:30	17:05	18:35	19:15	20:05
Kuisema						10:41	11:41	12:02		13:10		14:37	16:10		16:16	17:22	17:28	18:16	19:40	20:18	21:10
Kyynärö		6:25	7:20	8:00	9:30				11:40												
Rautajärvi		6:30	7:25	8:05	9:35				11:45												
Luopioinen		6:40	7:35	8:15	9:45				11:55												
Aitoo		6:50	7:50	8:30	10:00				12:10												
Pälkäne	6:05	7:10	8:15	8:50		10:50	11:50	12:10	12:30		13:30	14:45		16:15	16:25	17:30	17:40	18:25		20:25	
Epaala						10:52	11:52	12:17		13:20		14:48	16:20		16:27	17:32	17:47	18:27	19:50	20:27	21:20
Saarikylät th	x	x	x	x					x		x			x							
Kangasala	6:30	7:35	8:50	9:20		11:10	12:10	12:30	12:55		14:00	T		16:40	16:45	17:45	18:00	18:45		T	
Tampere	7:00	8:10	9:30	10:00		11:35	12:35	13:00	13:25	13:55	14:35	15:30	16:55	17:10	17:10	18:15	18:30	19:10	20:25	21:15	21:55

Selite

LL=Luopioisten Linja Oy

koulup=vuoro ajetaan vain koulupäivinä

M-L/M-P=vuoro ajetaan maanantaista lauantaihin/perjantaihin ympäri vuoden

M-P+=vuoro ajetaan maanantaista perjantaihin kouluvuoden aikana

S=vuoro ajetaan sunnuntaisin ympäri vuoden

SS=vuoro ajetaan sunnuntaisin ja peräkkäisinä pyhinä viimeisenä. Ei yksittäisinä arkipyhinä

x=reitti kulkee paikan kautta, ei tarkkaa kellonaikaa

l=reitti ei kulje paikan kautta

Punaisella merkitty vain yksittäisinä viikonpäivinä ajettavat vuorot

- Joukkoliikenteen tarjonta viikolla 43/2023
- OnniBusin ja Paunun markkinaehtoiset linja-autovuorot tarjoavat kohtuullisen hyvän tarjonnan niin Tampereen kuin Lahden suuntiin
- Luopioisten Linjan tarjonta laajentaa palvelun Onkkaalantien ja Vanhan Pälkäneentien reitille
- Valtatietä 12 kulkevien vuorojen hyvä puoli on nopeus, mutta säännöllisen käyttäjän näkökulmasta markkinaehtoisen (pikavuoro)liikenteen ongelma on sarja- ja kuukausilippujen puuttuminen. Toisaalta kertalippuja voi saada hyvin edullisesti, jos lipun voi ostaa hyvissä ajoin ennen matkustamispäivää.

Nykytilanne – joukkoliikenteen tarjonta, Valkeakosken suunta

Pälkäne
Iltasmäki
Uskila
Valkeakoski linja-autoasema
Valkeakoski koulukampus
Valkeakoski linja-autoasema
Uskila
Iltasmäki
Pälkäne

	koulup	koulup	koulup
	6:50	9:00	14:55
	6:56	9:06	15:01
	7:13	9:25	x
	7:28	9:40	15:20
	7:45	9:50/14:02	15:30/ 16:02
	7:52	14:10	16:09
	x	14:32	16:32
	8:08	14:40	16:40
	8:20	14:55	16:55

- Valkeakoskelle ajetaan koulupäivinä kolme edestakaista lähtöä
- Kaikki vuorot kulkevat myös Valkeakosken aluesairaalan kautta
- Koulujen loma-aikoina ei ole lainkaan tarjontaa Valkeakoskelle

Nykytilanne – joukkoliikenteen tarjonta, palveluliikenne

Kaikille avoimessa palveluliikenteessä ajetaan ennalta määrätyt reitit yhtenä päivänä viikossa, osittain kutsuohjattuna. Aikataulujen ajat ovat ohjeellisia riippuen asiakasmäärästä sekä ajettavasta reitistä. Kuljettaja avustaa tarvittaessa matkustajia autoon nousussa ja siitä poistumisessa. Tarvittaessa ja tilattaessa asiakas noudetaan kyytiin kotoa ja viedään takaisin kotiin. Reittejä on neljä kappaletta. Kaksi reiteistä tuo asiakkaita Pälkäneen keskustajamaan ja kaksi Luopioisten kirkonkylään. Reitit on juuri kilpailutettu 1+1-vuotiselle sopimuskaudelle.

Reitti 1 Myttäälä - Onkkaala

Maanantaisin

Aikataulu:

klo 9.00 Pälkäneen LAS

klo 9.15 Myttäälä

klo 9.25 Pälkäneen LAS

klo 9.30 Palvelutalo

klo 9.40 Pälkäneen LAS

Paluu 11.30

Reitti 2 Laitikkala - Onkkaala

Keskiviikkoisin

Aikataulu:

(klo 9.10 Vuolijoki, kutsusta)

klo 9.20 Laitikkala

klo 9.30 Kaitamo

klo 9.45 Äimälä

klo 10.00 Onkkaala

Paluu 11.20

Reitti 3 Aitoo - Puutikkala

Torstaisin

Aikataulu:

klo 9.10 Aitoo

klo 9.45 Puutikkala

klo 10.00 Luopioisten

kirkonkylä

Paluu 11.00

Reitti 4 Ämmätsä - Kynärö - Luopioisten kirkonkylä

Keskiviikkoisin

Aikataulu:

klo 9.00 Ämmätsä

klo 9.45 Luopioisten

kirkonkylä

Paluu 11.20

Nykytilanne – pendelöinti

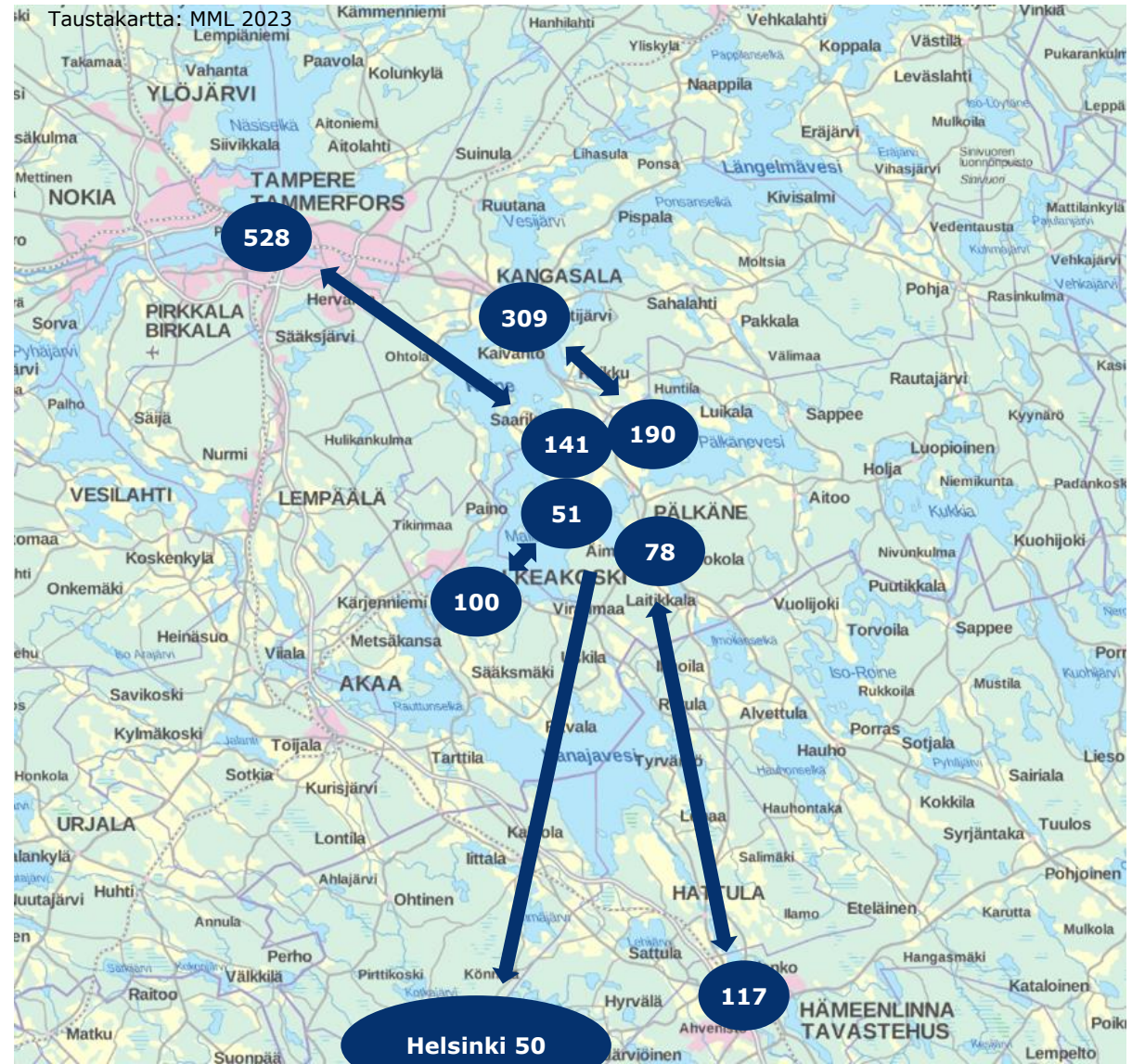
Pendelöinti Pälkäneeltä tai Pälkäneelle on molempiin suuntiin vilkkainta Tampereen, Kangasalan, Hämeenlinnan ja Valkeakosken välillä

Pälkäneellä asuvien työssäkäyntikunnat 2021, yli 10 pendelöijää (Lähde: Tilastokeskus)

Kunta	Työmatkaa
Pälkäne	1046
Tampere	528
Kangasala	309
Hämeenlinna	117
Valkeakoski	100
Helsinki	50
Pirkkala	34
Nokia	22
Lempäälä	20
Orivesi	17
Hattula	16
Ylöjärvi	15
Yhteensä	2274
Yhteensä (myös arvot 1-10)	2378

Pälkäneellä työssäkäyvien asuinkunnat 2021, yli 10 pendelöijää (Lähde: Tilastokeskus)

Kunta	Työmatkaa
Pälkäne	1046
Kangasala	190
Tampere	141
Hämeenlinna	78
Valkeakoski	51
Pirkkala	14
Nokia	14
Hattula	11
Akaa	11
Yhteensä	1556
Yhteensä (myös arvot 1-10)	1660

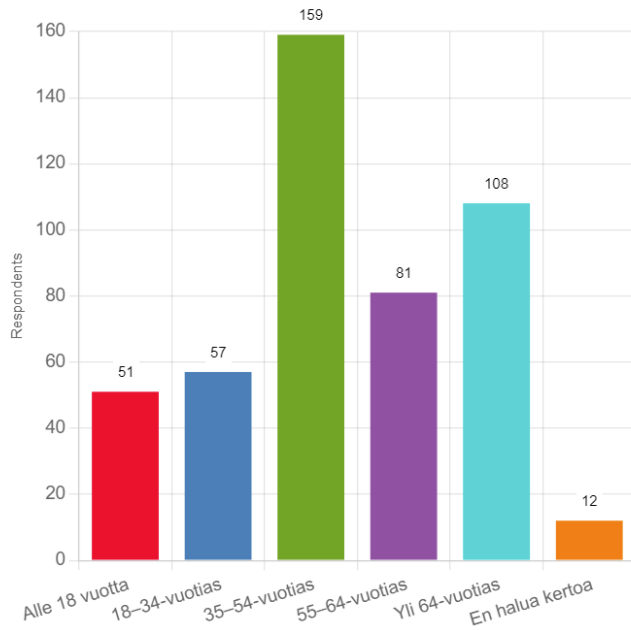

Joukkoliikennekysely

Taustatiedot

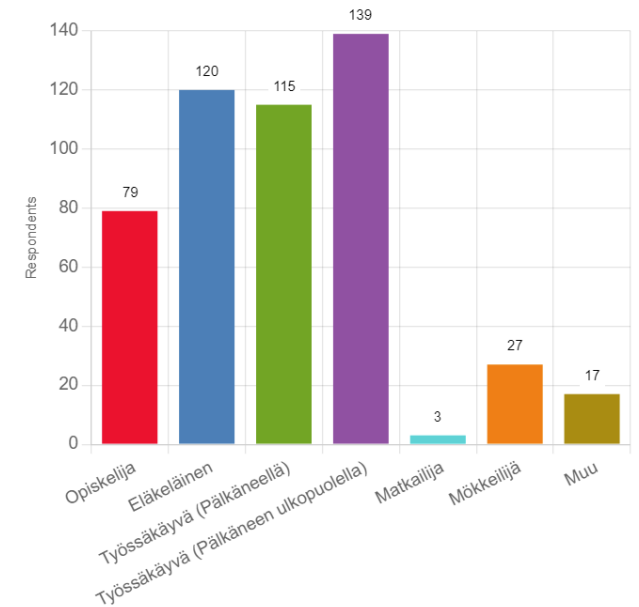
Ikäjakauma ja elämäntilanne asema

Vastanneiden ikäjakauma

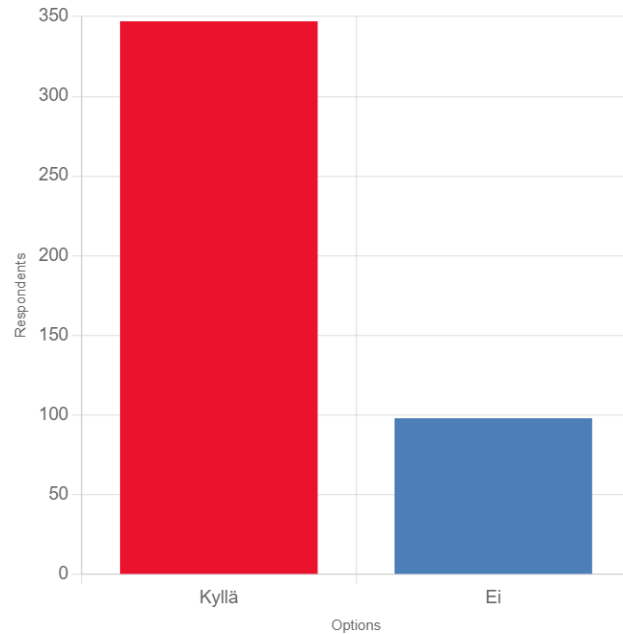
- Työn aikana toteutettiin Maptionnaire-ohjelmalla kysely, johon kerättiin vastauksia 18.-31.10 välinen aika.
- Vastauksia saatiin 468 kappaletta
- Vastaajat edustivat hyvin kaikkia ikäluokkia ja sosioekonomisia ryhmiä

Vastanneiden elämäntilanne

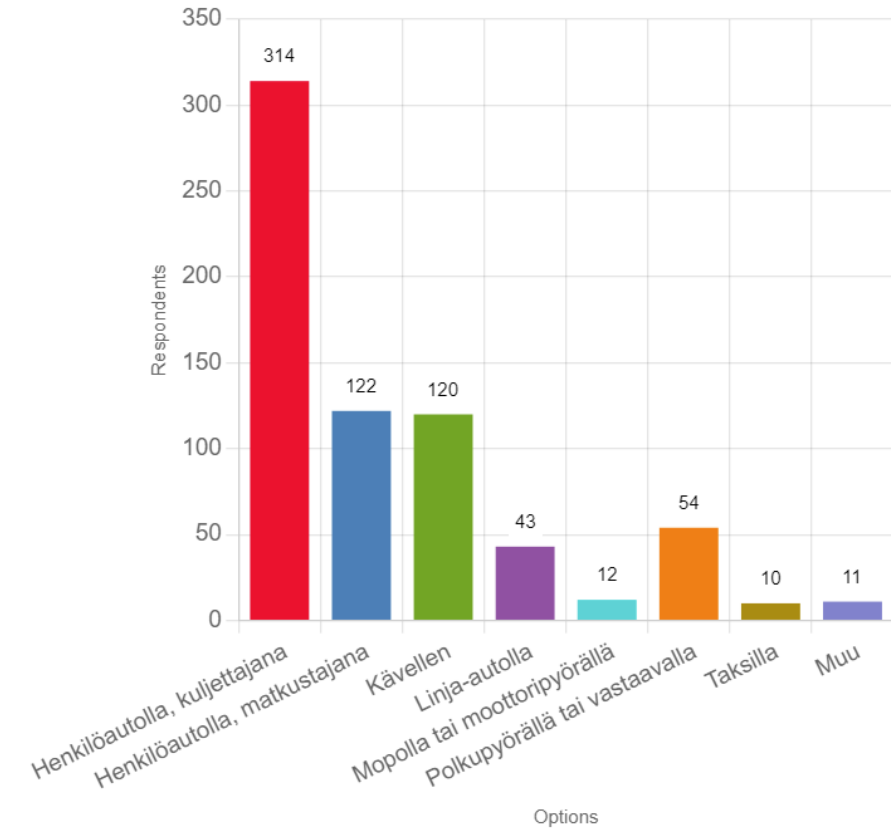

Henkilöauton käyttömahdollisuus ja yleisin liikkumistapa

Onko käytettävissäsi henkilöautoa?

Miten yleisimmin liikut Pälkäneen sisällä? (Valitse 1-2 vaihtoehtoa)

Lähtöpaikat sanapilvenä

- Suurin osa asuinpaikkansa ilmoittaneista vastaajista tuli Pälkäneeltä, erityisesti Onkkaalasta.
- Runsaat 20 vastaajaa ilmoitti asuvansa Tampereella tai Kangasalla

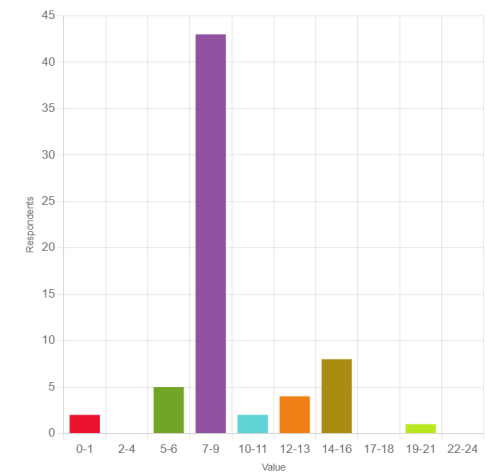
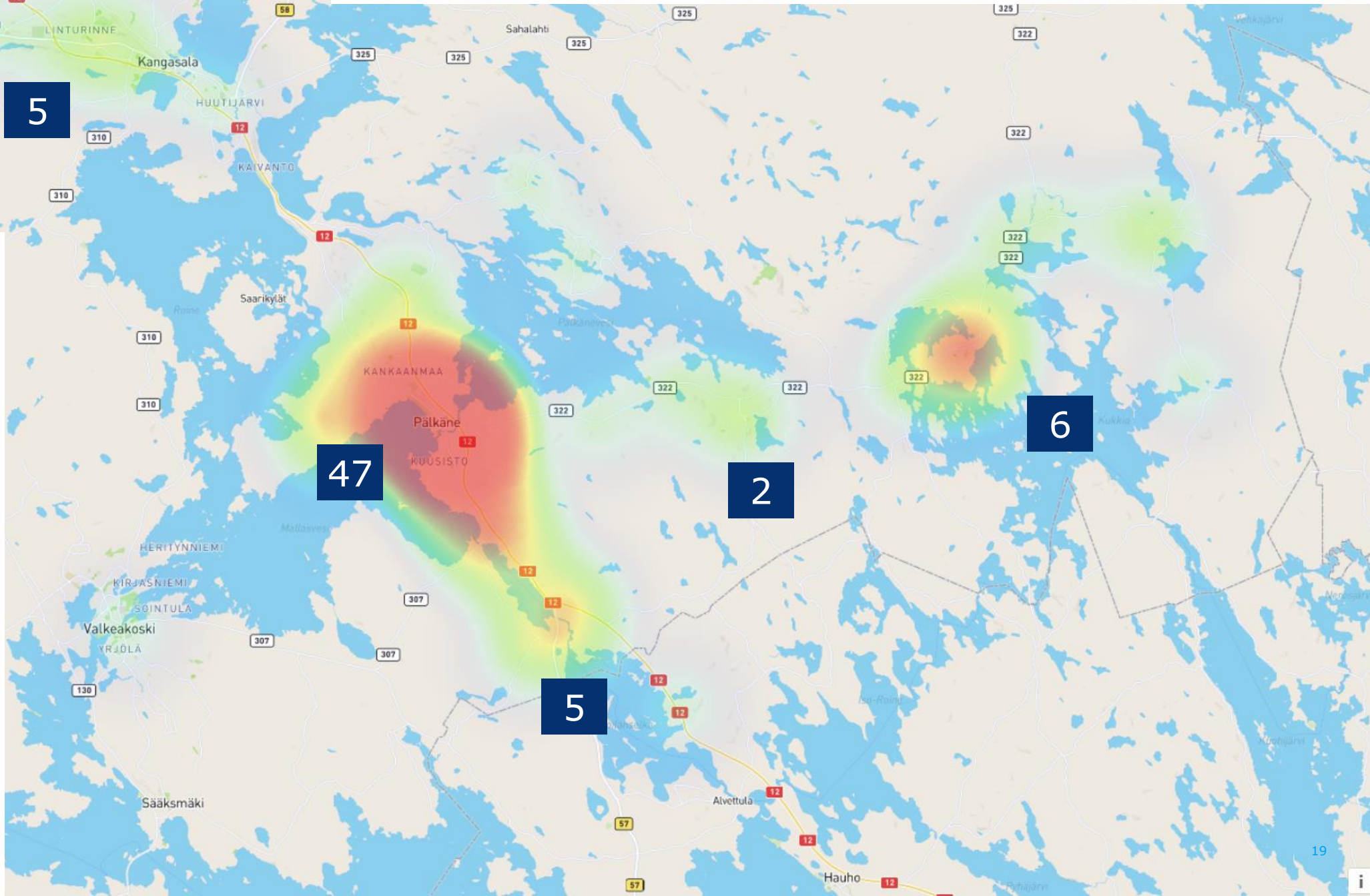
Joukkoliikennekysely

Opiskelu- ja koulumatkat

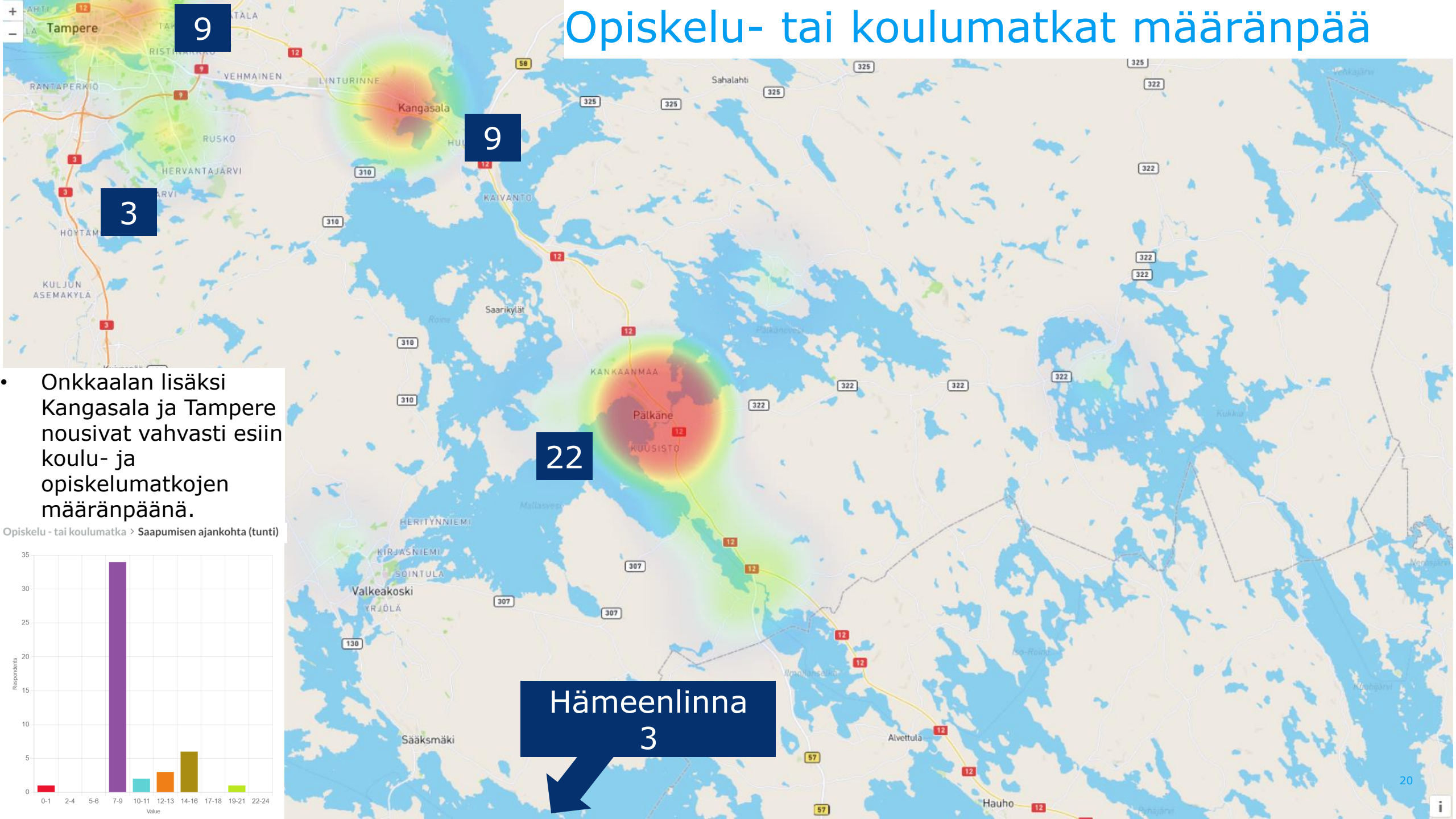
Opiskelu- tai koulumatkat lähtö

- Eniten opiskelu- ja koulumatkojen lähtöpaikkoja oli Onkkaalassa ja sen lähiympäristössä.
- Myös Kangasalan suunnasta tullaan Pälkäneelle lukioon.
- Kysyntä on vilkkaimmillaan kello 7-9 välisenä aikana

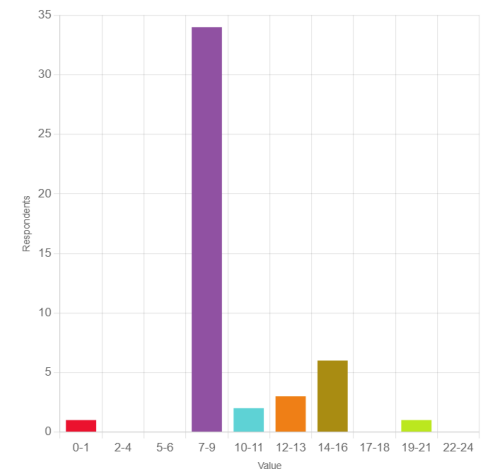

Opiskelu- tai koulumatkat määränpää

- Onkkaalan lisäksi Kangasala ja Tampere nousivat vahvasti esiin koulu- ja opiskelumatkojen määränpäänä.

Opiskelu - tai koulumatka > Saapumisen ajankohta (tunti)

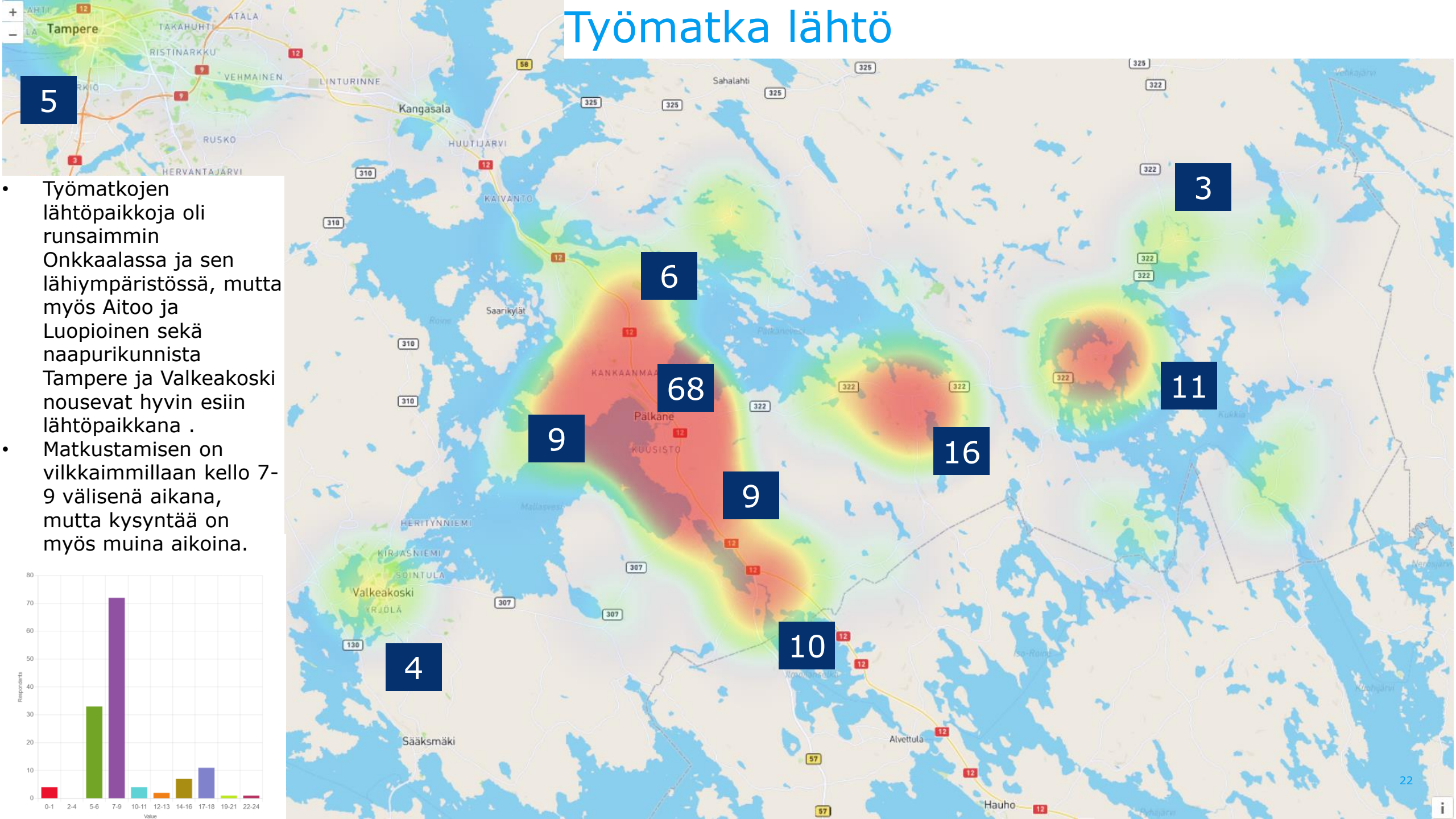

Hämeenlinna
3

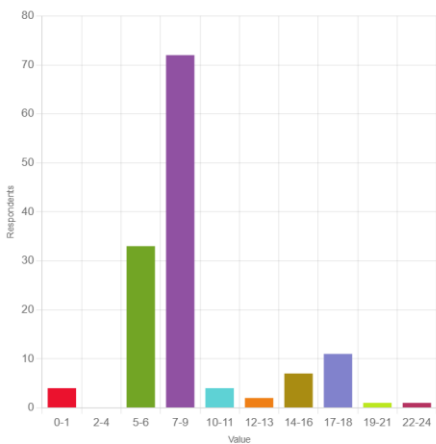
Joukkoliikennekysely

Työmatkat

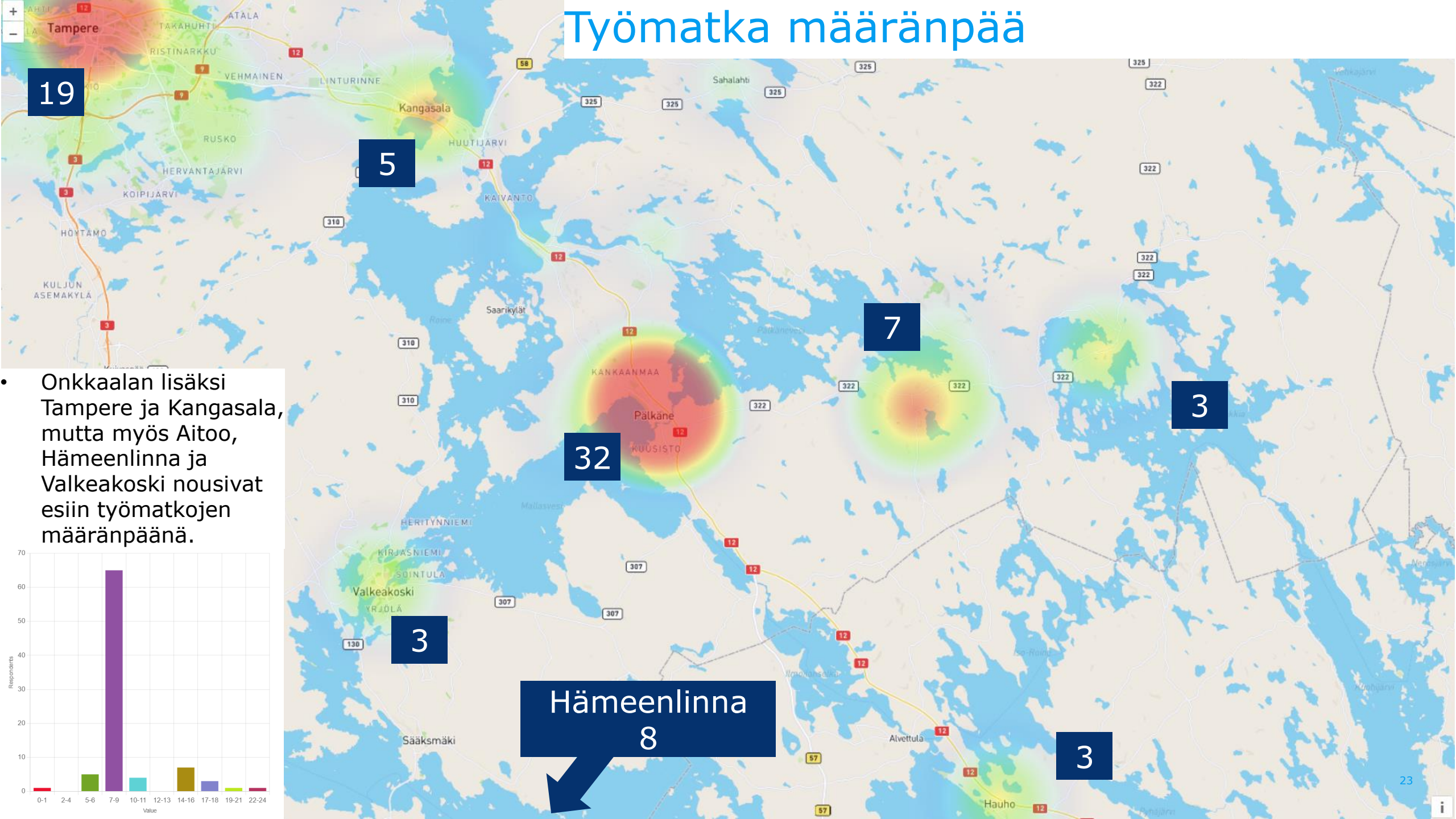
Työmatka lähtö

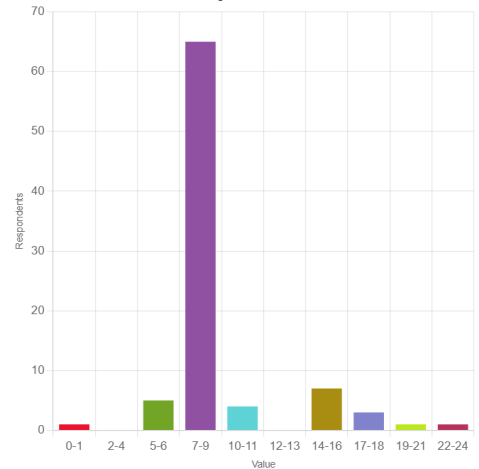
- Työmatkojen lähtöpaikkoja oli runsaimmin Onkkaalassa ja sen lähiympäristössä, mutta myös Aitoo ja Luopioinen sekä naapurikunnista Tampere ja Valkeakoski nousevat hyvin esiin lähtöpaikkana .
- Matkustamisen on vilkkaimmillaan kello 7-9 välisenä aikana, mutta kysyntää on myös muina aikoina.

Työmatka määränpää

Onkkaalan lisäksi Tampere ja Kangasala, mutta myös Aito, Hämeenlinna ja Valkeakoski nousivat esiin työmatkojen määränpäänä.

Joukkoliikennekysely

Asiointi- ja vapa-ajan matkat

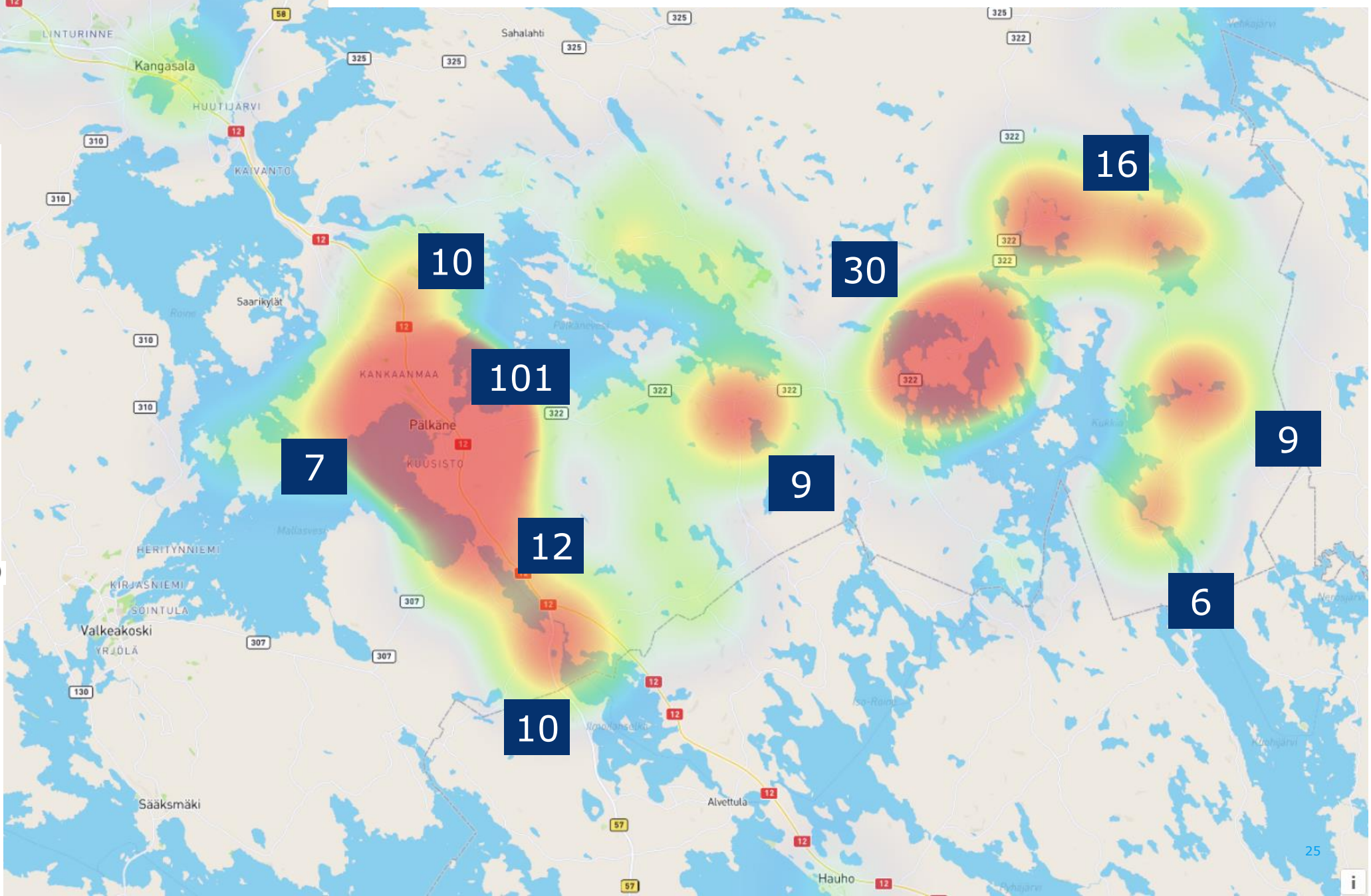
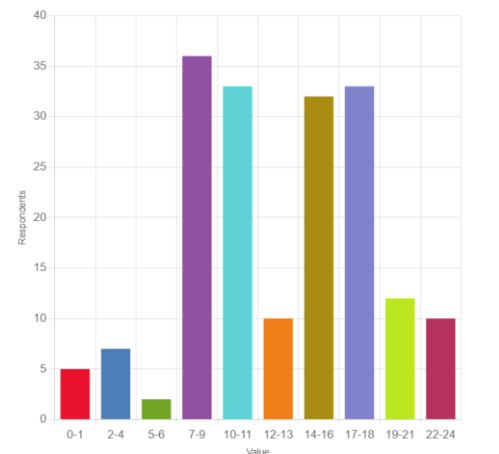

Asiointi- ja vapaa-ajan matka lähtö

- Muiden matkojen tapaan myös vapaa-ajan matkojen viikkain lähtöpaikka on Onkkaala lähiympäristöineen.
- Myös Kukkiän ympäristö (Luopioinen, Rautajärvi, Kyynärö, Padankoski ja Kuohijoki) nousee vahvasti esiin
- Matkustamista tapahtuu kaikkina vuorokauden aikoina.

Asiointi- tai vapaa-ajanmatka > Saapumisen ajankohta (tunti)

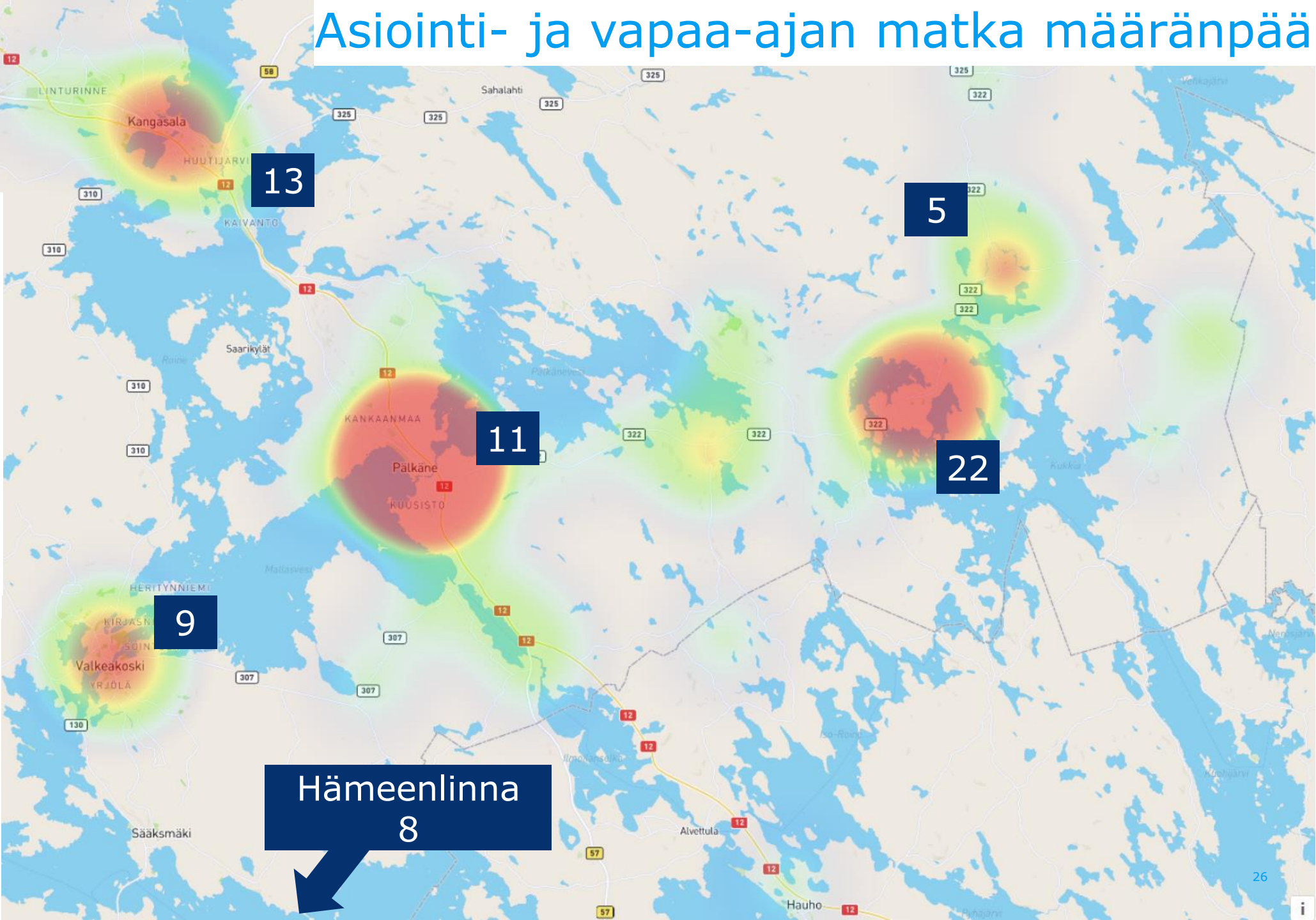
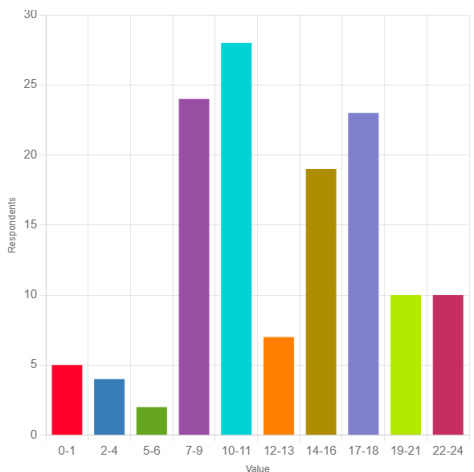

Asiointi- ja vapaa-ajan matka määränpää

- Vapaa-ajan matkojen halutuin määränpää on Tampere.
- Pälkäneen sisällä halutuin kohde on Luopioinen
- Naapurikunnista myös Kangasala, Valkeakoski ja Hämeenlinnan nousevat vahvasti esiin vapaa-ajan matkojen kohteina.
- Matkustamista tapahtuu kaikkina vuorokauden aikoina.

Asiointi - tai vapaa-ajanmatka > Saapumisen ajankohta (tunti)

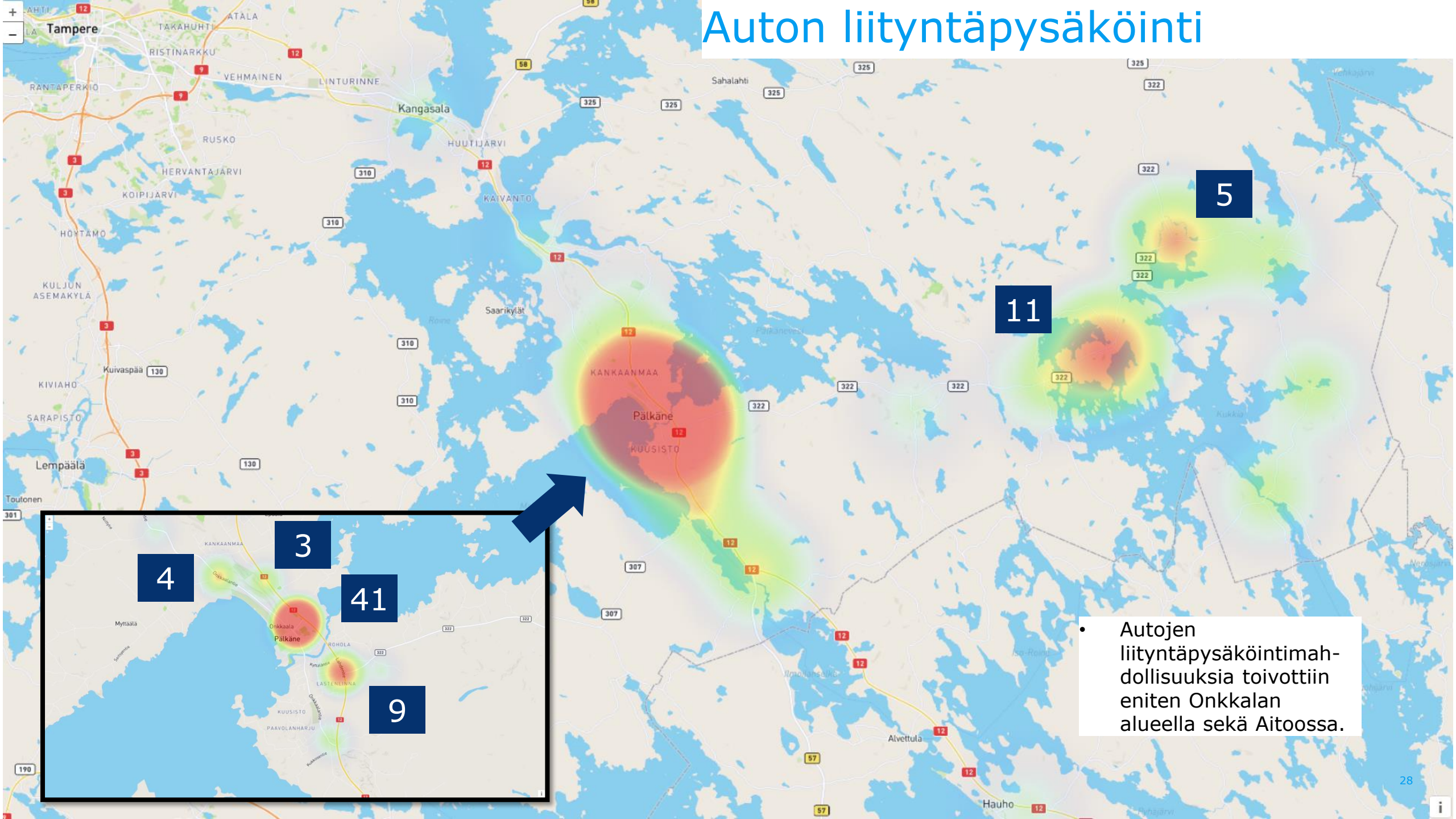

Hämeenlinna
8

Joukkoliikennekysely

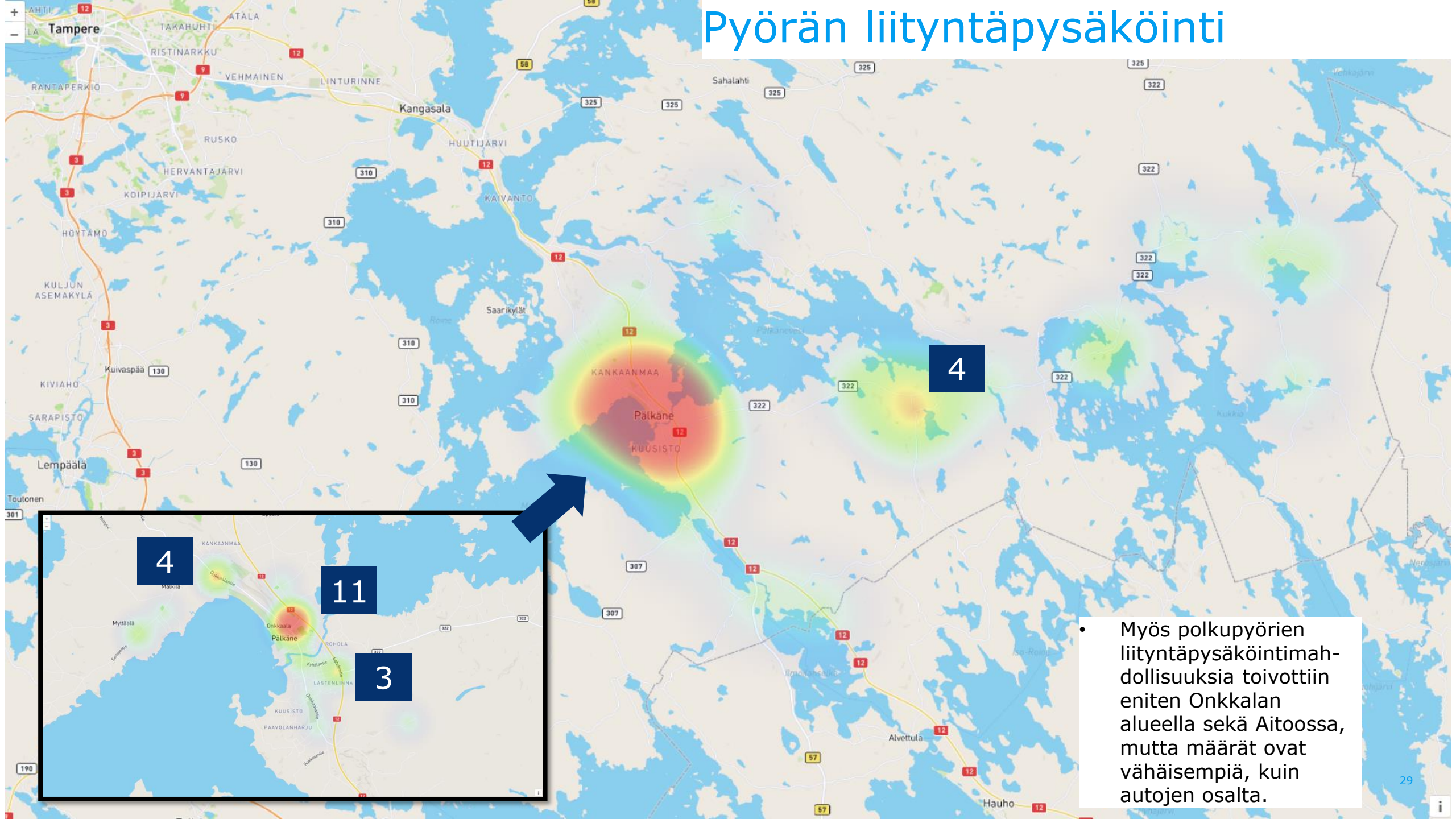
Liityntäpysäköinti

Auton liityntäpysäköinti

- Autojen liityntäpysäköintimahdollisuuksia toivottiin eniten Onkkalan alueella sekä Aitoossa.

Pyörän liityntäpysäköinti

- Myös polkupyörien liityntäpysäköintimahdollisuuksia toivottiin eniten Onkkalan alueella sekä Aitoossa, mutta määrät ovat vähäisempiä, kuin autojen osalta.

Joukkoliikennekysely

Yhteenveto vapaamuotoisista
vastauksista

Yhteenveto vapaamuotoisista vastauksista

- Eniten vapaamuotoisissa vastauksissa kaivattiin nykyistä parempia yhteyksiä Pälkäneen ja Tampereen välille (noin 40 toivetta). Iltayhteydet Tampereelta Pälkäneelle olivat yleisin yksittäinen toive tällä yhteysvälillä.
- Myös Hämeenlinnan yhteyksiä kaivattiin lähes 30 vastauksessa. Usein Hämeenlinna nähtiin välietappina vaihdollisella matkalla Helsinkiin.
- Kunnan sisäisessä liikkumisessa vahvimmin esiin nousi tarve lisätä Luopioisten ja Onkkaalan välistä joukkoliikennetarjontaa. Erityisesti toivottiin myös iltapäivään yhteyksiä Luopioisista Onkkaalaan, jotta asioimiskäyntien pituus ei veny tarpeettoman pitkäksi.
- Muita alueita, joihin toivottiin lähinnä asioimisyhteyksiä olivat aakkosjärjestyksessä: Aitoo, Iltasmäki, Kuohijoki, Kyynärö, Laitikkala, Luikala, Myttäälä, Padankoski, Rautajärvi, Sappee
- Monissa vastauksissa tuotiin esiin asiointi-/kutsuliikenne sopivana toimintatapana palvelun järjestämiseksi
- Myös Nysse-alueeseen liittyminen nähtiin keinona parantaa palvelutasoa ja samalla ymmärrettiin että sillä olisi suuria kustannusvaikutuksia kunnalle
- Lukiolaisten kulkeminen huolestutti useissa vastauksissa
- Paperisten aikataulujen puuttuminen harmitti muutamia vastaajia

Yritysten tarpeet joukkoliikenteelle

Yritysten tarpeet joukkoliikenteelle

- Kaikille avoimen kyselyn lisäksi joukkoliikenteen tarpeita selvitettiin pälkäneläisistä yrityksistä
- Selvitys toteutettiin lähettämällä ensin sähköpostikysely ja täydentämällä tietoja joiltain osin puhelinkeskustelulla. Kaikilta tavoitelluilta yrityksiltä ei saatu tietoja
- Aiemmin kunnan tietoon tulleita ongelmia vähäisen joukkoliikennetarjonnan aiheuttamista ongelmista saada uusia työntekijöitä ei tällä kyselyllä löydetty
- Useimmat yritykset näkivät joukkoliikenteen soveltuvan heikosti laajalta alueelta saapuvien työntekijöiden kulkemiseen, vaikka palvelua lisättäisiin. Lisäksi omaan autoon tottuneiden voisi olla vaikeaa siirtyä joukkoliikenteen käyttöön
- Joukkoliikenne nähtiin erityisesti asiakkaiden (kaupat) ja opiskelijoiden liikkumista helpottavana palveluna

Kehittämistarpeet

Pälkäne-Tampere

Luopioinen-Onkkaala

Palveluliikenne

Koululaisvuorojen avaaminen

(yhteydet Hämeenlinnaan)

Kehittämistarpeet

Nykytilan ja tehtyjen kyselyiden pohjalta tunnistettuja kehittämistarpeita ovat

- Tampereen tiesuunnan yhteyksien parantaminen talviarkisin aamulla/illalla sekä yleisesti kesäaikaan ja viikonloppuisin
- Luopioisten ja Onkkaalan välisen joukkoliikenteen lisääminen erityisesti asioimista palvelevaan aikaan
- Kunnan sisäiseen asiointi- ja vapaa-ajan matkustamisen soveltuvan palveluliikenteen lisääminen
- Koulukuljetusten avaaminen maksaville asiakkaille
- Myös Hämeenlinnan yhteyksien toteuttaminen nousi esille useissa toiveissa. Asiaa on selvitetty ELY-keskuksen kanssa ja nähty joukkoliikennematkojen ensisijaisen yhteyden Pälkäneeltä Hämeenlinnaan kulkevan Tampereen kautta, joten tähän toiveeseen ei ole kirjattu kehittämissuhteita.

Kehittämistarpeet – Pälkäne-Tampere- lisävuorot

- Tampereen ja Pälkäneen välinen vakiovuoroliikenne muodostuu Luopioisten Linjan markkinaehtoisista vuoroista ja niitä täydentävistä ELY-keskuksen yhdessä kuntien kanssa (Pälkäne ja Kangasala) ostamista vuoroista
- Nykyinen, ostettuja vuoroja koskeva käyttöoikeussopimus on voimassa kesän 2025 alkuun saakka, joten muutoksien ja täydennyksien toteutuksen ideoinnin kannalta on juuri nyt hyvä ajankohta
- Yksi tapa mahdollistaa vuorotarjonnan lisääminen ilman merkittäviä lisäkustannuksia, on liikenteen katkaiseminen Kangasalle, josta jatkettaisiin Nysse-liikenteellä eteenpäin ja päinvastoin.
- Vastaavia vaihdollisia yhteyksiä järjestetään Ylä-Pirkanmaalla, joten ELY on jo suunnitellut toimivan lippujärjestelyn tällaisille matkoille.

Suorat yhteydet

Vaihdolliset yhteydet

Hyvää

Nopeus/helppous

Mahdollistaa nykyistä runsaamman vuorotarjonnan ja myös viikonloppuliikenteen kustannustehokkaan järjestämisen

Huonoa

Vuorojen lisääminen vaatisi lisärahoitusta

Vaihto pidentää matka-aikaa

Vaihtojen toimivuus voidaan kokea epäluotettavaksi

Kehittämistarpeet – Pälkäne-Tampere-lisävuorot

- Jos liikennöitsijällä on ajatuksena jatkaa markkinaehtoisten vuorojen ajamista tulevaisuudessakin, voi yhtenäisyyden vuoksi olla mielekkäintä toteuttaa talvikaudella, kouluvuoden aikana myös ostettu arkipäivien liikenne nykyisellä mallilla, jossa ajetaan Tampereelle saakka.
- Talvikaudella muutoksia voidaan tehdä Pälkäne-Tampere välille ostettavien vuorojen aikatauluihin ja lukumäärään.
- Markkinaehtoisen ja ostoliikenteen sekamallissakin voidaan ostaa täysin uusia, vaihtoihin perustuvia viikonloppuvuoroja. Myös ostoliikenteeseen perustuva kesäajan liikenne soveltuu talvikautta paremmin vaihtoihin perustuvaan toteutustapaan
- Riittävän pitkä kokeilujakso vaihdollisilla kesä- ja viikonloppuvuoroilla olisi hyvä tapa kokeilla vaihdollisuuden toimivuutta ja erityisesti opettaa matkustajat käyttämään vaihdollisia yhteyksiä.

- Pälkäne-Kangasala reittiosan ajoaika/pituus on hyvin samaa suuruusluokka Kangasala-Tampere reittiosan kanssa, joten huomioimatta lipputulon vaikutusta voidaan ajatella reitin lyhentämisen mahdollistavan vuoromäärän kaksinkertaistamisen käytännössä ilman lisäkustannuksia.
- Viikonlopun tarjonnan muodostamisessa tulee huomioida työaikalain tuomat reunaehdot, eli aivan pientä määrää liikennettä ei kannata ostaa ja toisaalta vuorovälin tulee mahdollistaa palvelun tuottaminen yhdellä autolla ja kuljettajalla. Alla ohjeellinen ehdotus lauantaipäivän vuorotarjonnan määrästä ja rakenteesta, ottamatta kantaa mihin aikaan päivästä vuorot ajetaan. Esimerkin kaltaisen, ympärivuotisen lauantaitarjonnan hinta-arvio on suuruusluokkaa 25 000 €/vuosi

"Lauantain minimitarjonta"	Ajoaika
Luopioinen-Onkkaala-Kangasala	1:00
Kangasala-Onkkaala	0:30
Onkkaala-Kangasala	0:30
Kangasala-Onkkaala-Luopioinen	1:00
Tauko	
Luopioinen-Onkkaala-Kangasala	1:00
Kangasala-Onkkaala	0:30
Onkkaala-Kangasala	0:30
Kangasala-Onkkaala-Luopioinen	1:00
Linjatunnit yhteensä	6:00

Kehittämistarpeet – Luopioinen-Onkkaala-lisävuorot

- Luopioisten kirkonkylän ja Onkkaalan välille kaivattiin lisävuoroja, jotta asioimisaika Onkkaalassa ei venyisi liian pitkäksi.
- Vuorotarjonnan lisääminen tulee erityisen tärkeäksi, mikäli Luopioisten terveysasema lakkautetaan ja nämä palvelut pitää hakea kauempaa.
- Yhteysvälin joukkoliikennetarjonnan lisäämiseen on löydettävissä kolme hieman toisistaan poikkeavaa toteutustapaa
  - Vuorojen lisääminen nykyiseen markkinaehtoisien ja ELY-keskuksen kilpailuttaman liikenteen muodostamaan kokonaisuuteen
  - Nykyisen palveluliikenteen kaltainen toteutustapa
  - Viikkohinnalla ostettavaan palvelubussiin perustuva toteutustapa*

* kuvattu tarkemmin sivulla 40

Linja-autoliikenteen täydentäminen

- Nykyiseen linja-autoliikenteeseen voidaan lisätä vuoroja seuraavan hankintakierroksen yhteydessä
- Mikäli lisäykset saadaan sovitettua samoihin auto- ja kuljettajakiertoihin muun liikenteen kanssa, on lisäys toteutettavissa kustannustehokkaasti
- Kiinteään reittiin ja aikatauluun perustuva palvelu ei ehkä kaikilta osin vastaa asiakkaiden tarpeisiin

€€

Oletettavasti melko edullinen tapa lisätä palvelua, mutta ei palvele kaikkia ja on suhteellisen jäykkä muutoksille.

Palveluliikennereitin perustaminen

- Yhteysväliille voidaan kilpailuttaa Pälkäneen muiden palveluliikennelinjojen mukaisesti toteutettu linja
- Mahdollisuus kutsusta tehtäviin reittipoikkeamiin tuo palvelun mahdollisimman monien käyttäjien saataville
- Erillisenä liikenteenä toteutettuna tarjonnan määrää on suhteellisen joustava muuttaa kysynnän mukaiseksi

€

Oletettavasti melko edullinen tapa lisätä palvelua, palvelee mahdollisimman monia ja on ketterä muutoksille.

Laajempi palveluliikennekokonaisuus

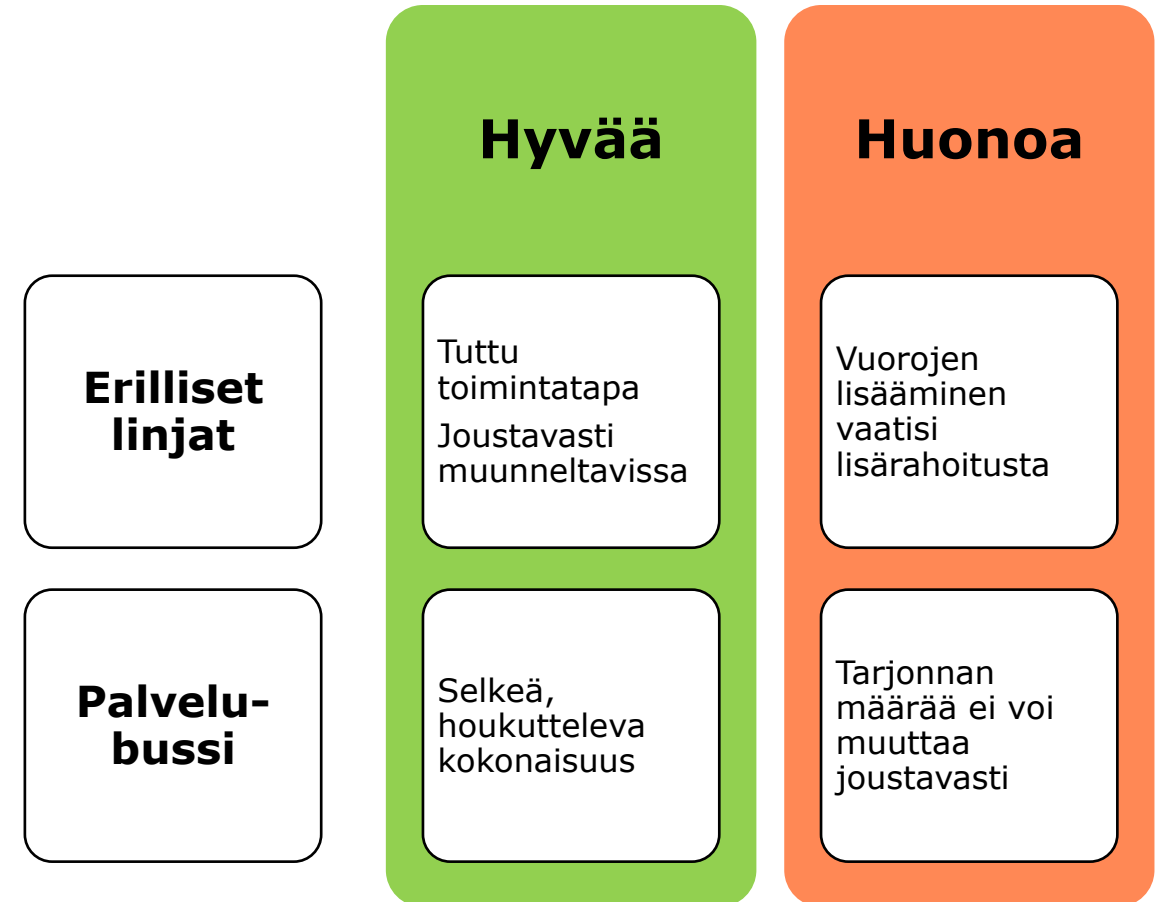
- Osana laajempaa palveluliikennekokonaisuutta voidaan tuottaa myös Luopioisten kirkonkylän ja Onkkaalan välistä liikennettä
- Esteetön kalusto ja kutsusta tehtävät reittipoikkeamat tekevät palvelusta houkuttelevaa
- Yhden auton malli on jäykkä tarjonnan määrän muutoksille, mutta tarjouskilpailuissa yleensä houkutteleva kohde liikennöitsijöille

€€€

Arvokas kokonaisuus, jonka kustannustehokkuus riippuu autolle siirrettävien erilliskuljetusten hintatasosta, palvelee mahdollisimman monia, jäykkä tarjonnan laajuuden muutoksille.

Kehittämistarpeet – palveluliikenteen tarjonnan lisääminen

- Kyselyssä nousi esiin nykyistä runsaamman palveluliikenteen tarve
- Uutta palveluliikennettä voidaan järjestää joko nykyisellä tavalla ostamalla kullekin alueelle palvelua omana kohteenaan tai yhdistämällä kaikki palveluliikenne yhdeksi, samalla sopimuksella ostettavaksi kokonaisuudeksi
- Erillisiin sopimuksiin perustuvan järjestelyn yksi parhaista puolista on joustavuus muutostilanteissa; jos tarve osoittautuu liian vähäiseksi, voidaan vuoroja vähentää tai päinvastoin tarjontaa voidaan lisätä kysynnän kasvaessa
- Nykyisten palveluliikenteiden matkustajamäärät ovat suhteellisen alhaisia, joten turvallisin tapa kokeilla uusia palveluliikenteitä on nykyisen toimintatavan mukainen toteutus

Kehittämistarpeet – palveluliikenteen tarjonnan lisääminen

Yhden auton viikkohintaan perustuvan palveluliikenteen periaatteita

- Ajoneuvoksi valitaan hieman tilataksia suurempi, esteetön pikkubussi
- Autolle kootaan täyden työviikon (n. 40 h/vko) kokoinen, yhdellä kuljettajalla hoidettavissa oleva paketti kunnan kustannusvastuulla olevia kuljetuksia. Parhaiten tällainen kokonaisuus voidaan muodostaa ajamalla autolla sopiva koulukuljetusreitti aamulla ja iltapäivällä sekä esteetöntä, kutsuohjattua palveluliikennettä eri reiteillä koulukuljetusten välisenä aikana
- Korvattavien tuntien määrää ei voi merkittävästi muuttaa sopimuskauden aikana, jotta konseptin tarjoaminen olisi houkuttelevaa palveluntuottajille. Reittejä sen sijaan voi muuttaa melko vapaasti, kunhan ne eivät vaikuta paljoa korvattavien tuntien määrään
- Järjestelyn kustannustehokkuus on vahvasti sidoksissa siihen, miten paljon autolle siirtyvät kuljetukset maksavat erillisinä toteutuksina. Yleensä yhden palvelubussin kilpailutettu päivähinta on suuruusluokkaa 350-400 €/päivä

Periaatteellisia esimerkkejä palvelubussin päiväohjelmasta kouluvuoden aikana

Aika	Päiväohjelma 1
7:20-8:20	Koulukuljetukset
8:20-9:15	Palvelulinja alue 1 tulo
9:15-11:00	Onkkaala-Luopioinen-Onkkaala
11:00-11:45	Tauko 45 min
11:45-12:40	Palvelulinja alue 1 paluu
12:40-14:25	Onkkaala-Luopioinen-Onkkaala
14:25-15:25	Koulukuljetukset

Aika	Päiväohjelma 2
7:15-8:10	Koulukuljetukset
8:10-9:30	Onkkaala-Luopioinen-Onkkaala
9:30-10:20	Palvelulinja alue 2 tulo
10:20-11:40	Onkkaala-Luopioinen-Onkkaala
11:40-12:30	Tauko 50 min
12:30-13:20	Palvelulinja alue 2 paluu
13:20-14:40	Onkkaala-Luopioinen-Onkkaala
14:40-15:35	Koulukuljetukset

Kehittämistarpeet – koulukuljetusten avaaminen

- Nykyisistä koulukuljetuksista kaikille avoimena liikenteenä ajetaan Sappee-Salmentaka-Luikala-Pohjantähti-Pälkäne -reitti, jonka aikataulu on vieressä. Kuljetusten avaamismahdollisuus on tärkeää huomioida myös koulukuljetusten seuraavan kilpailuttamisen yhteydessä ja hyödyntää mahdollisuuksien mukaan nykyistä laajemmin
- Koulukuljetusten avaaminen silloin, kun ajoneuvoissa on tilaa myös maksaville matkustajille palvelee aikatauluiltaan parhaiten peruskoulun jälkeisiä opintoja suorittavia opiskelijoita
- Asiointimatkojen näkökulmasta perilläoloaika muodostuu melko pitkäksi, jos haluaa tehdä matkat molempiin suuntiin samalla kuljetuksella
- Nuorimpien oppilaiden lyhyempien koulupäivien yhteydessä tarvitaan ns. välikuljetuksia, joissa usein on tilaa, vaikka ne ajettaisiin pienelläkin kalustolla, joten ne olisivat potentiaalisimpia avattavia

Ma – Pe			Ma, Pe	To	Ti, Ke
klo			klo	klo	klo
7.20	↓	Sappee	↑ 13.40	13:20	15.20
7.25		Ohveno	13.35	13:15	15.15
7.30		Salmentaka	13.30	13:10	15.10
7.35		Luikala	13.25	13:05	15.05
7.50		Pohjalahti	13.10	12.50	14.50
8.00		Kirpu	13.00	12.40	14.40
8.05		Epaalan ent.koulu	12.55	12.33	14.30
8.10		Kostia koulu	12.43	12.25	14.20
8.13	↓	Yhteiskoulu	12.48	-	14.20
8.15		K-market	12.50	12.27	14.23

Kehittämistarpeet – suositus

- Pälkäne-Tampere lisävuorot
  - Lisävuorojen kustannustehokas järjestäminen toteutetaan vaihdollisten yhteyksien avulla. Näiden toimivuutta kannatta testata ensimmäiseksi kesä- ja viikonloppuvuoroilla
  - Mikäli järjestely osoittautuu toimivaksi, laajennetaan se mahdollisuuksien mukaan myös talvikauden liikenteeseen
- Luopioinen-Onkkaala lisävuorot
  - Erityisesti asiointimatkojen tarpeisiin toivotut lisävuorot suositellaan toteutettavaksi samalla konseptilla kuin Pälkäneen nykyiset palveluliikenteet
  - Kustannustehokas ja joustava järjestely, joka mahdollistaa asiakkaiden noutamisen läheltä kotia ja viemisen lähelle asiointikohdetta
- Kunnan sisäisen palveluliikenteen lisääminen
  - Pälkäneen olosuhteisiin soveltuu parhaiten nykyisen kaltainen reittikohtaisiin sopimuksiin ja kutsuohjaukseltaan puheluihin perustuva toimintamalli
  - Kyselyn perusteella eniten tarvetta uudelle palveluliikenteelle on Luopioisten ja Onkkaalan välillä.
- Koulukuljetusten avaaminen
  - Kuljetusten avaamismahdollisuus itse maksaville asiakkaille kannattaa huomioida kalustovaatimuksissa, kun koulukuljetuksia seuraavan kerran kilpailutetaan
  - Järjestely on toimiva ratkaisu kyselyssä esiin nousseiden hyvin pienten matkustajavirtojen hoitamiseen

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL